

Założenia do standardu podstawowej pielęgnacji osób niezdolnych do samoopieki

Rozdział 1 **Przepisy ogólne** **§1**

Założenia odnoszą się do:

- 1) zakresu podstawowej pielęgnacji osób niezdolnych do samoopieki, zwanej dalej podstawową pielęgnacją,
- 2) metody i organizacji podstawowej pielęgnacji,
- 3) standardu podstawowej pielęgnacji oraz trybu postępowania przy egzekwowaniu jego powszechnego obowiązywania i środków kontroli,
- 4) kwalifikacji osób wykonujących czynności z zakresu podstawowej pielęgnacji oraz terminu dostosowania do wymaganego standardu
- 5) dokumentowania realizacji podstawowej pielęgnacji.

Rozdział 2 **Zakres podstawowej pielęgnacji** **§2**

Podstawowa pielęgnacja obejmuje:

- 1) higienę ciała,
- 2) pomoc w przemieszczaniu,
- 3) pomoc w przyjmowaniu posiłków i napojów.

§3

Podstawowa pielęgnacja wspiera proces leczenia oraz oddziaływanie terapeutyczne i należy do obligatoryjnych zakresów świadczeń wszystkich stacjonarnych zakładów opieki zdrowotnej i domów opieki.

§4

- 1) Czynności z zakresu podstawowej pielęgnacji mogą być wykonywane przez pielęgniarki i pracujący pod ich nadzorem pomocniczy personel opiekuńczy, opiekunki środowiskowe oraz przez fizjoterapeutów, ergoterapeutów i innych profesjonalistów, realizujących proces usprawniania osób niezdolnych do samoopieki.
- 2) Osoby wymienione w ust.1, wykonując podstawową pielęgnację, współdziałają w procesie terapeutycznym, z wszystkimi osobami zaangażowanymi w proces opieki, przestrzegając zaleceń lekarskich i założonego celu terapeutycznego.

§5

1. Ustala się następujące rodzaje czynności opiekuńczych w ramach podstawowej pielęgnacji:
 - 1) higiena ciała, w tym kąpiel i mycie, higiena jamy ustnej, higiena stóp i paznokci, mycie włosów, czesanie, golenie, ubieranie i rozbieranie, pomoc w czynnościach fizjologicznych i stosowaniu środków pomocniczych oraz sprzętu medycznego, dbałość o czystość łóżka i szafki przyłóżkowej, zmiana pościeli.
 - 2) pomoc w przemieszczaniu, w tym zmianę pozycji ciała w łóżku, transfer łóżko - wózek lub fotel, przewożenie wózkiem inwalidzkim lub wózkiem - nosze, asystowanie przy chodzeniu, pomoc w stosowaniu sprzętu wspomagającego przemieszczanie,
 - 3) pomoc w przyjmowaniu posiłków i napojów, w tym ich przygotowywanie, np. podgrzanie, rozdrobnienie, posmarowanie kanapek, karmienie, pojenie, zabezpieczenie i właściwe przechowywanie prywatnej żywności i napojów osoby objętej opieką.
2. Zakres podstawowej pielęgnacji i rodzaj czynności dostosowany jest odpowiednio do indywidualnych potrzeb i możliwości psychofizycznych osoby objętej opieką.

Rozdział 3

Metoda i organizacja realizacji podstawowej pielęgnacji

§6

- 1) Podstawową pielęgnacją obejmuje się osoby chore i niepełnosprawne, które mają ograniczoną zdolność do samoopieki, w zakresie odpowiednim do poziomu i rodzaju ograniczenia.
- 2) Podstawowa pielęgnacja ukierunkowana jest przede wszystkim na podtrzymanie codziennych aktywności biologicznych, z uwzględnieniem potrzeb psychicznych osoby objętej opieką.
- 3) Celem podstawowej pielęgnacji jest zapobieganie skutkom zaniedbań pielęgnacyjnych, wynikających z ograniczonej zdolności do samoopieki, a szczególnie odparzeniom, odleżynom, zapaleniom płuc, przykurczom, niedożywieniu i odwodnieniu.
- 4) Poziom zaangażowania osób wykonujących podstawową pielęgnację zależy od stanu osoby objętej opieką i polega na towarzyszeniu, wspieraniu, pomocy i wyręczaniu przy czynnościach wymienionych w §5.

§7

Osoby wykonujące podstawową pielęgnację działają świadomie, systematycznie, planowo i w umotywowany sposób, według schematu:

- 1) zidentyfikowanie potrzeb osoby objętej opieką,
- 2) ustalenie sposobu ich realizacji,
- 3) zaspokojenie potrzeb,
- 4) dokumentowanie czynności opiekuńczych i ocena efektów działania.

§8

Każdy zakład opieki zdrowotnej lub dom opieki powinien zapewnić warunki do realizacji standardu podstawowej pielęgnacji, określonego w rozdziale 4., szczególnie poprzez:

- 1) zatrudnienie odpowiedniej do potrzeb liczby wykwalifikowanego personelu, w tym pielęgniarek, terapeutów i opiekunek,
- 2) wyposażenie zakładu w sprzęt dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych, w tym pielęgnacyjny, wspomagający przemieszczanie, sanitarny i kuchenny oraz likwidację barier architektonicznych i dostosowanie pomieszczeń do potrzeb wzmożonej pielęgnacji.

Rozdział 4

Standard podstawowej pielęgnacji oraz tryb postępowania przy egzekwowaniu obowiązującego standardu i środki kontroli

§9

Pielęgniarki i terapeuci wykonujący podstawową pielęgnację powinni posiadać aktualną wiedzę i umiejętności w zakresie prawidłowego podnoszenia i przemieszczania pacjentów oraz stosowania specjalistycznego sprzętu pielęgnacyjnego, rehabilitacyjnego, wspomagającego, środków pomocniczych, materiałów medycznych i sprzętu medycznego.

§10

1. Zakład zatrudniający pomocniczy personel opiekuńczy do wykonywania podstawowej pielęgnacji, bierze pod uwagę przygotowanie zawodowe tych osób, cechy osobowościowe, ich kondycję fizyczną i psychiczną, potwierdzoną zaświadczeniem lekarskim oraz przyjmuje oświadczenie o niekaralności.
2. Jeżeli zatrudniana osoba nie ma przygotowania zawodowego i doświadczenia w świadczeniu usług opiekuńczych, podmiot zatrudniający jest obowiązany przeprowadzić szkolenie i umożliwić co najmniej miesięczny staż pod fachowym nadzorem osoby wymienionej w §8.
3. Osoba z ograniczoną zdolnością do samoopieki, przebywająca w stacjonarnym zakładzie opieki zdrowotnej lub domu opieki, ma prawo do:

- 1) podstawowej pielęgnacji, adekwatnej do jej potrzeb i możliwości, realizowanej przez osoby kompetentne,
- 2) poszanowania godności, zachowania intymności, zabezpieczenia poczucia bezpieczeństwa i wolności wyboru,
- 3) zachowania tajemnicy w sprawach związanych ze sprawowaniem opieki,
- 4) wglądu do indywidualnej dokumentacji pielęgnacyjnej i opiekuńczej,
- 5) składania skarg i wniosków,
- 6) wyboru pielęgniarstwa, terapeuty, opiekunki, wykonujących czynności z zakresu podstawowej pielęgnacji.

§11

- 1) Pielęgniarka przy ustalaniu zakresu podstawowej pielęgnacji bierze pod uwagę obiektywne potrzeby i w miarę możliwości subiektywne oczekiwania osoby objętej opieką.
- 2) Realizując tę część procesu pielęgnowania personel uwzględnia zalecenia lekarskie, pielęgniarstwa i terapeutyczne, a także uwagi pacjenta i jego opiekuna.

§12

Standard postępowania w zakresie podstawowej pielęgnacji:

1. Utrzymanie higieny osobistej pacjentów:

- 1) kąpiel w wannie 1 x na tydzień
- 2) prysznic lub toaleta ciała w łóżku 1 x dziennie
- 3) mycie włosów 1 x na tydzień
- 4) mycie rąk i twarzy 3 x na dobę (w związku z przyjmowaniem posiłków)
- 5) toaletę jamy ustnej (mycie zębów, protezy zębowej) 2 x dziennie
- 6) czesanie 1 x dziennie
- 7) golenie 1 x na 2 dni
- 8) ubieranie 1 x na dobę
- 9) rozbieranie 1 x na dobę
- 10) obcinanie paznokci 1x 2 tygodnie
- 11) zmianę pieluchomajtek 4 x na dobę
- 12) toaletę okolic intymnych po oddaniu stolca i zmianę pieluchomajtek w zależności od potrzeb średnio 1 x na dobę
- 13) opróżnienie worka na mocz 2 x na dobę
- 14) zmianę worka stomijnego 2 x na dobę
- 15) zmianę pościeli w razie potrzeby, nie rzadziej niż raz na 2 tygodnie
- 16) pomoc w WC – średnio 3 x na dobę.

2. Pomoc w przyjmowaniu posiłków i napojów:

- 1) przygotowanie posiłku, np. podgrzanie, rozdrobienie, posmarowanie kanapek 3 x na dobę
- 2) karmienie lub pomoc w przyjmowaniu posiłków 3 do 5 x na dobę
- 3) pojenie lub pomoc w przyjmowaniu napojów 5 x na dobę (łącznie 2000 ml)
- 4) karmienie przez zgłębnik (5 x na dobę wykonują pielęgniarstwa)
- 5) karmienie przez gastrostomię (5 x na dobę wykonują pielęgniarstwa).

3. Pomoc w przemieszczaniu:

- 1) zmiana pozycji ciała w łóżku w razie potrzeby, nie rzadziej niż co 2 godziny
- 2) przemieszczanie łóżko – wózek lub fotel 4 x na dobę, w razie potrzeby przy pomocy sprzętu wspomagającego
- 3) asystowanie przy chodzeniu lub przewożenie wózkami średnio 4 x na dobę
- 4) przy przemieszczaniu osób unieruchomionych stosowanie podnośników i sprzętu ślizgowego.

§13

Czynności opiekuńcze zapisane w §12 wykonane w ramach podstawowej pielęgnacji są zapisem minimalnego zakresu świadczeń, a w realizacji pielęgnacji obowiązuje zasada realizacji zgodna z indywidualnymi potrzebami pacjenta/podopiecznego.

§14

Czynności z zakresu podstawowej pielęgnacji odnotowuje się w indywidualnej dokumentacji pacjenta / podopiecznego.

§15

1. Realizację standardu podstawowej pielęgnacji ocenia się poprzez kontrolę:
 - 1) zakresu, częstotliwości i warunków wykonywania czynności opiekuńczych, o których mowa w §12,
 - 2) wykonania zaleceń pokontrolnych.
2. Kontrolę, o której mowa w ust.1, w zakresie przestrzegania standardu podstawowej pielęgnacji, przeprowadza instytucja zlecająca i finansująca świadczenia.

§16

1. Kontrola standardu podstawowej pielęgnacji, o której mowa w §14 ust. 1 pkt. 1, dotyczy w szczególności:
 - 1) zakresu, częstotliwości i jakości usług
 - 2) przestrzegania praw osoby objętej opieką
 - 3) kwalifikacji zatrudnionego personelu
 - 4) sposobu załatwiania skarg i wniosków.
2. Kontrola zakresu i jakości usług, o której mowa w ust. 1 pkt. 1, polega na:
 - 1) ocenie realizacji indywidualnych planów opieki na podstawie analizy karty czynności pielęgnacyjnych,
 - 2) badaniu i ocenie poziomu zatrudnienia i kwalifikacji zatrudnionych pracowników oraz sposobów podnoszenia przez personel kwalifikacji zawodowych,
 - 3) przeprowadzeniu wizytacji w miejscu świadczenia usług,
 - 4) zasięgnięciu opinii osób objętych opieką, ich rodzin i personelu, dotyczących standardu podstawowej pielęgnacji.